

Anna Lindh: veendunud Euroopa pooldaja, kes esindas Rootsit maailmaareenil (1957–2003)

Ylva Anna Maria Lindh, üks mõjukamaid kaasaegseid Rootsi poliitikategelasi, astus poliitikasse juba noorelt.

1957. aastal sündinud Lindh õppis Uppsala Ülikoolis õigusteadust. 1982. aastal valiti ta parlamendi liikmeks. 12 aasta pärast sai ta oma esimese ministriameti keskkonnaministrina, hiljem aga saavutas ta rahvusvahelise tunnustuse Rootsi otsekohese ja karismaatilise välisministrina.

2001. aastal, kui Rootsi oli Euroopa Liidu eesistujariik, äratas tuliselt Euroopat pooldav Lindh kogu maailmas tähelepanu sellega, et suutis diplomaatiat kasutades ära hoida sõja puhkemise endises Jugoslaavia Makedoonia vabariigis. 2003. aastal euro kasutuselevõtu üle peetud referendum eel juhtis ta Rootsi valitsuse jah-kampaaniat. Ta mõrvati vaid mõned päevad enne rahvahääletust.

Lapsepõlv ja noorusaastad

Ylva Anna Maria Lindh sündis kunstniku ja õpetaja tütreks 19. juunil 1957 Stockholmi eeslinnas Enschedes. Tema tegevus poliitikuna algas juba 12aastaselt, mil ta astus sotsiaaldemokraatide noorteorganisatsiooni liikmeks. Juba 13aastaselt sai ta kohaliku algorganisatsiooni pressiesindajaks.

Ta õppis Uppsala ülikoolis õigusteadust ja osales aktiivselt poliitikas ka õpingute ajal. Pärast lõpetamist töötas Anna kuus kuud ringkonnakohtus. 1982. aastal valiti ta Sotsiaaldemokraatliku partei liikmena parlamenti ning 1984. aastal sai temast Rootsi Sotsiaaldemokraatliku Töölispartei noorteorganisatsiooni esimene naisjuht.

1991.–1994. aastani oli Lindh Stockholmi linnavalitsuse kultuurinõunik, seejärel aga nimetati ta Rootsi keskkonnaministriks. Ministriametis hakkas ta lisaks Rootsi poliitikale tuntust koguma ka maailmaareenil. Ta võitles kartmatult oma eesmärkide nimel, kutsudes paljusid rahvusvahelisi ettevõtteid üles oma keskkonnastatistika parandama.

Lindhi tegevus maailmaareenil

Rootsi poliitika tõusva tähena nimetati Lindh 1998. aastal Göran Perssoni valitsuse välisministriks. Meedia hakkas teda kutsuma Perssoni kroonprintsessiks, sest teda peeti Rootsi peaministri lemmikuks, kellest peaks saama tema järeltulija kõigepealt erakonna esimehena ja seejärel ka peaministrina.

Anna oli tuntud oma avameelse väljendusviisi poolest. Ta võis otsesõnu kritiseerida teisi riike, sealhulgas Rootsi liitlasi, eelkõige inimõiguste küsimustes. Moskvast kritiseeris Lindh raskete sõnadega Venemaa tegevust Tšetšeenias. Ta toetas täielikult kahe riigi lahendust Lähis-Idas ja kritiseeris ägedalt Israeli tollase peaministri Ariel Sharoni poliitikat palestiinlaste suhtes.

Hästi mäletatakse seda, kuidas ta nimetas president George W. Bushi üksikuks hundiks selle eest, et viimane oli alustanud sõda Iraagiga ilma ÜRO sellekohase otsuseta. Kord Washingtonis aga tegi ta Ameerika Ühendriikidele peapesu vangide kohtlemise eest Guantanamo Bay vanglas.

„Võib tappa inimese, kuid mitte ideed“

Anna Lindhi järelhüüdest Olof Palmele tema matusel 15. märtsil 1986.

Kampaania euro kasutuselevõtu toetuseks

Kõikidest poliitilistest küsimustest suhtus Lindh erilise kirega Euroopa omasse. Ta aitas oluliselt suurendada Rootsi osalemist Euroopa Liidu asjades 2001. aastal, kui Rootsi oli ELi eesistujariik ja Lindh juhatas välisministrite kohtumisi. Kui 2001. aastal ähvardas puhkeda konflikt endises Jugoslaavia Makedoonia vabariigis (praeguses Põhja-Makedoonias), oli Anna Lindh see Euroopa diplomaat, kes suutis sõja vältimiseks koondada ELi muidu nii hajusa välispoliitika ühise eesmärgi taha.

Kuigi ta tegutses mõnevõrra Euroopa-skeptilises riigis, oli Lindh kogu oma karjääri jooksul vankumatult euroopameelne. Ta oli silmapaistvaim tegelane 2003. aasta septembris euro kasutuselevõtu üle peetud referendum eelses kampaanias. Lindh

osales kampaanias peaaegu täiskohaga, pidades kirglikke kõnesid ning veendes ka Kreeka ja Saksa kolleege George Papan-dreoud ja Joschka Fischerit tulema Rootsi euro kasutuselevõttu toetama.

Traagiline surm

Siis aga toimus tragöödia: Anna Lindhi pussitati Stockholmi kesklinna kaubamajas, kus ta tegi sisseoste, 10. septembril 2003 – päev enne referendumiteemalist teledebatti ja vaid kolm päeva enne referendumit. Ta suri päev hiljem.

Rootsi lükkas euro kasutuselevõtu tagasi, kuna ühisraha kasutuselevõtu poolt oli 42,0%, vastu aga 55,9% hääletajatest.

Anna Lindhi pärand elab tema mälestuseks tehtud algatuste ja programmide kaudu. Nende hulka kuulub Anna Lindhi Euroopa ja Vahemere piirkonna kultuuridevahelise dialoogi fond, mis on kodanikuühiskonna organisatsioonide võrgustik kultuuridevahelise dialoogi edendamiseks Vahemere piirkonnas. Igal aastal aga antakse välja Anna Lindhi auhinda. See on ette nähud isikule või institutsioonile, kellel on julgust võidelda ükskõiksuse, eelarvamuste, rõhumise ja ebaõigluse vastu, et kõik inimesed saaksid elada head elu inimõiguste austamise tingimustes. Auhinna on saanud näiteks Ameerika Ühendriikide poliitik ja diplomaat Madeleine Albright ning Türgi inimõiguste kaitsja Eren Keskin, kes tegeleb LGBT+ küsimustega ning naiste ja pagulaste õiguste kaitsmisega.